

TÜRK ANADOLU'DA
MENGÜCEKOĞULLARI

Necdet Sakaoglu

Yapı Kredi Yayınları

Yıllardır muhafazakâr iktidarların yönetiminde bir ülke olarak tarihimize çok ilgi gösterdiğimiz düşünülebilir. Acaba öyle mi? Arada sırada da olsa yayınlanan tarih, sanat tarihi kitapları bize

geçmiş, bu topraklarda yaşananları, yapılanları hatırlatmasa o çok sözü edilen 'şanlı tarihimiz'in ne kadar

farkındayız? Necdet Sakaoglu da bu geçmiş yılmadan araştıran, bugüne aktaran insanlardan biri. Tarih kitaplarımızda pek sözü edilmeyen ya da şöyle bir anlatılıp geçilen Mengücekoğulları Beyliği'ni tarihiyle, bıraktıkları günümüze kadar gelmeye direnebilmiş (!) yapılarıyla anlatıyor kitabında. **Türk Anadolu'da Mengücekoğulları** 1971'de Milliyet Yayınları tarafından basılmıştı. Bu kez yaklaşık üç katı bir hacimle okura ulaşıyor. Anadolu toprağının ve insanının temelini oluşturan mayanın nasıl karıldığını anlatıyor Sakaoglu; yüzyıllarca sürececek bir uygarlığın temelini nasıl oluşturduğunu (atıldığını değil!). Yaklaşık 40 yıllık emek ürünü bu kitaptan öğrenilecek çok şey var. Yüzyıllar boyunca nelerin, nasıl inşa edildiği... Onlarca yılda nasıl kolayca yok edilebildiği de.

BEYOĞLU'NDA GEZERSİN

Nazlı Eray

Can Yayınları

Edebiyatımızın çalışkan

yazarlarından

Nazlı Eray,

okurlarını, bu kez

geçen yüzyılın

İstanbul'un

kişileri ile tanıştıyor, bir dizi

olayı izlettiriyor onlara. Bu

kahramanlarla yaşadığı

gerçeküstü-gerçek sarmalındaki

olayları, içine biraz da polisiye

katarak anlatıyor. **'Beyoğlu'nda****Gezersin'** yalnız İstanbul

coğrafyasında bir gezi değil,

zamanlar arasında, olaylar

arasında bir gezi. Kitabı okurken

siz de televizyondaki Deli

Saati'nde telefonla derdini

anlatan hasta gibi "kendinize ait

olmayan bir hayatı ve zamanı

yaşıyorsunuz". Bu çok eğlenceli

geziyi bitirene kadar kitabı

elinizden bırakamayacaksınız.

Tanpınar'dan
yeni ders notları

Seval Şahin Gümüş

Bir bilim adamının ders notlarının yayımlanması şüphesiz onun sanata ve dünyaya bakışını belirlemede anahtardır. Sadece bakışını değil aynı zamanda eğilimlerini, öne çıkardıklarını da bu ders notlarında görebiliriz. Bu ikincisi söz konusu olduğunda ise bir bilim adamından ziyade bir yazar ve şairin ders notlarının yayımlanması ayrı bir öneme sahiptir. **Italo Calvino'nun 'Amerika Dersleri', Vladimir Nabokov'un 'Edebiyat Dersleri', Umberto Eco'nun 'Anlatı Ormanlarında Alt Gezinti', Borges'in 'Yedi Gece'** gibi kitapları sanatçıların verdikleri konferanslardan ve derslerden yola çıkarak oluşturulmuş kitaplardır. Bu kitaplarda bir yazarın, başka yazarlara bakışı, hatta **Calvino'da olduğu gibi kendi kaynaklarıyla bağlantılı yazarlar ve bunların kendi eserleri arasındaki ilişkilerini bizzat kendileri okurlara gösterir, yazarlar.** Hem bir bilim adamı, hem bir şair hem de bir romancı ve hikâyeci olan **Ahmet Hamdi Tanpınar'ın** daha önce **Türk Edebiyatı** dergisinde yayımlanan yeni ders notları **Hayri Atas** tarafından kitap hâline getirildi. **Tanpınar'ın öğrencisi olan, yazarın 'Aydaki Kadın'** romanını, nüshalar üzerinde uzun bir zaman çalışarak yayımlayan **Güler Güven'e** ait bu notlar, daha önce **Abdullah Uçman** tarafından yayına hazırlanan **'Edebiyat Dersleri'**nde yer alan **Tanpınar'ın öğrencisi olmuş Gözde Sağnak, Ali Fehmi Karamanlioğlu ve Mehmet Çavuşoğlu'nun** notlarına bir ek teşkil etmekte.

Ayrıca **Turan Alptekin'in 'Ahmet Hamdi Tanpınar-Bir Kültür Bir İnsan'** kitabında da **Tanpınar'ın** ders notlarına yer verilmişti. **Güler Güven'in** ders

notları 1956 yılında başlıyor ve 1958 yılında sona eriyor. Bu ders notlarının yayıma hazırlanmasında sınıflamalar yapılmış, notlar belirli başlıklar altında toplanmış. Edebiyat Tarihi ile ilgili olanlar, **Tevfik Fikret** ile ilgili olanlar, **tiyatro ile ilgili olanlar**, **Servet-i Fünûn şiiri ile ilgili olanlar** gibi. Bu da notların okunmasını kolaylaştırmış. Notların sınıflandırılarak yayımlanması **Abdullah Uçman'ın** hazırladığı ders notlarında ve **Turan Alptekin'in** yayımladığı notlarda da vardı. Her üç kişinin de ders notlarını sınıflandırarak yayımlaması bize ders notu yayımlanmasının ipucunu veriyor aynı zamanda. Bu yeni ders notlarında **Tanpınar**, konuyu en çok **tiyatroya ve Tevfik Fikret'e** ayırmış. **Tevfik Fikret'in 'Sis', 'Hemşirem İçin', 'Halûk'un Âmentüsü', 'Halûk'un Vedâi', 'Promete', 'Gökten Yere', 'Gayyâ-yı Vücûd'** şiirleri üzerinde durmuş, bu şiirlerden hareketle şairin estetiğini gözler önüne sermeye çalışmış. Tiyatro konusunda ise komedi, trajedi, dram, vodvil, fars gibi türler üzerinde durmuş, bunları birbirinden ayıran çizgileri netleştirerek örnekler vermiş. **Tanpınar'dan 'Yeni Ders Notları',** sadece **Türk ve dünya edebiyatı** hakkında bilgiler vermekle kalmıyor, aynı zamanda yazarın kendi sanatı hakkında da ipuçları

veriyor. Kendi sanatının temel unsurlarından olan 'rüya', **Bergson'un 'Dureé'** kavramı ve malsaldan da söz ediyor **Tanpınar** bu ders notlarında. Yaşadığı dönemde değeri bilinmemiş ve bugün yazdığı her şey gündeme gelmiş bir yazarın ders notlarının yayımlanması, o yazara ödenmiş bir borç aynı zamanda.

TANPINAR'DAN
YENİ DERS NOTLARI

Dr. Güler Güven

Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları

küçük İskender'den
genç şairlere
öğütler

Koray Özdemir

"Yürürken güneşi ardına alan, önüne düşen gölgesinden bile korkar" diyerek başlıyor genç şairlere akıl notları vermeye **küçük İskender**; çünkü şiir ateştir olsa olsa ve ateşe sırtını dönen, şiire de sırtını döner bir bakıma; "çünkü şair, tanrılardan ateşi çalmasını bilendir." Şair, **Nâzım Hikmet** gibi, güneşi zaptedeceğine inanandır. İşte **küçük İskender'in** bu kitapta yaptığı da, genç şairi güneşi zaptedeceğine ikna etmek ve bu zapt işine engel olabilecek kimselere karşı genç şairi koruyup kollamak, uyarmak oluyor en fazla. **küçük İskender**, genç şaire ayak bağı olacak edebiyatçı taslaklarını sınıflandırıyor önce; saldırılması ya da alt edilmesi, hiç değilse verecekleri zarara karşı dikkatli olunması gerek kimi gruplar **Kara Adamlar, Sözlük Şairleri, Kenar Mahalleliler, Sımyager Şairler'dir**; yani bir bakıma, **Rimbaud'ya** ilk önce yumruklarını sallayacağı hedefi gösteriyor ve o hedefe niçin saldırması gerektiğini, onları niçin alt etmesi gerektiğini söylüyor ve ekliyor: "Oyuna gelme **Rimbaud!** (...) Onların kafiyesine uyak olma!" Çünkü onlar, içindeki hayalî **Peter Pan** kanatlarını kesip, **Rimbaud'yu** yeryüzüne çakmaya uğraşanlardır, "onlar edebiyat zamparalarıdır. Onlar edebiyatı çirkeflğe peşkeş çekenlerdir." **küçük İskender** de şiire yeni başladığı sırada **Türk Edebiyatı'na** yeni bir şiir dili getiriyor, sınırları zorluyor ve bu genç adam da alaşağı edilmeye çalışılıyordu. "Hocam" dediği **Memet Fuat'ı** anlatırken bunu da anımsıyor: "Büyük bir faşizm darbesi ardından örgütlenmelerin çözüldüğü, ifadelerin tek tipe indirgenmeye çalışıldığı bir dönemde komünist

Ahmet Hamdi Tanpınar